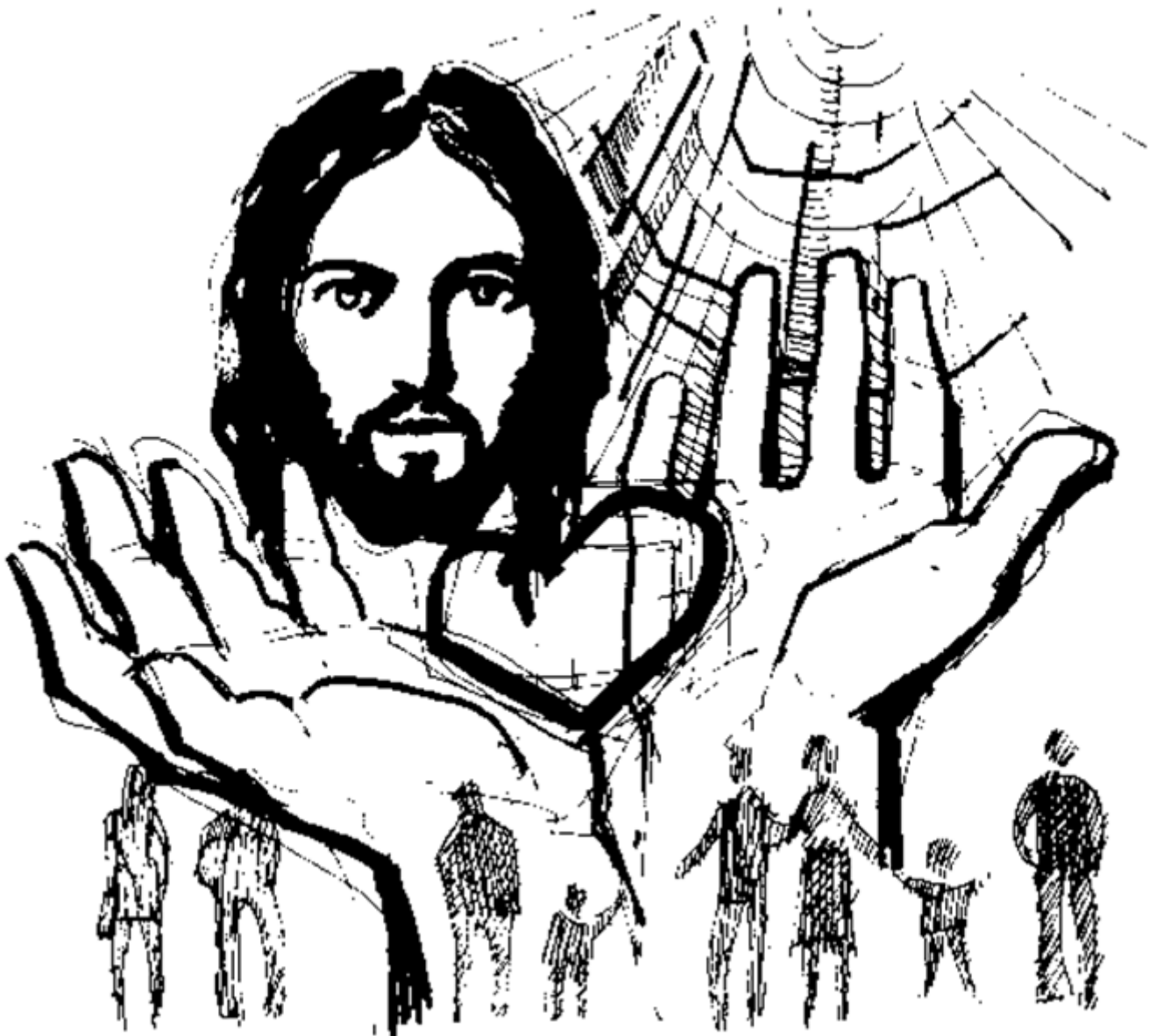

GETEKEND DOOR HET LEVEN

**Meditatie ds. Gerard Rinsma zondag 27 maart 2016
(Paaszondag)**

Profetenlezing: Jesaja 55:9-11
Evangelielezing: Johannes 20, 1-18

Lieve mensen, gemeente van Onze Heer Jezus Christus

*De dood is niet het einde
er is nieuw leven, zeggen ze.
Maar een mensenleven is wel eindig.
ik denk aan oma,
ik mis haar zo.
Ondanks lentegevoel
m'n nieuwe kleren
voel ik me droef.*

*Dood is niet het einde,
er is nieuw leven, zeggen ze.
Hoe moet ik me dat voorstellen: nieuw leven?
Ik kan met oma niet meer praten
niet even bij haar zitten
en dat bevalt me niet.*

*Ik denk aan leven na dit leven
sommige mensen geloven daarin
't geeft lucht aan mijn verdriet
maar ik heb er oma er niet mee terug.*

*Ik denk aan dat verhaal van Pasen
dat dood niet het einde is.
Het geeft me een goed gevoel,
het laat me dromen,
maar ik heb oma er niet mee terug.*

Misschien dat u zich herkent in dit gedicht. Misschien dat u de afgelopen week ook dat gevoel hebt gehad. het is wel Pasen, in de kerk vieren we het paasfeest, maar het is niet tot je doorgedrongen. Of laat ik het zo zeggen: het verdriet is niet weggenomen; de pijn is er nog steeds; je hebt oma er niet mee terug.

Pasen, de verhalen over het lege graf, de verschijning van Jezus, ze leggen eigenlijk de vinger op de zere plek. De vreugde en blijdschap, waarmee dit feest van oudsher gevierd wordt; de hoge toon, waarop we

zingen, kan soms heel pijnlijk voor mensen zijn. Omdat ze niet mee kunnen zingen, niet mee kunnen jubelen. Er is een paaslied dat ik om die reden niet graag zal zingen. Dat lied begint met de regel: "Nu moet gij allen vrolijk zijn." ¹ Ik zal zo'n lied niet gauw opgeven. Want nergens wordt een mens zo depressief van als van gedwongen vrolijk zijn. Denk erom, het is Pasen en wee gebeente als je niet vrolijk en opgetogen bent. Want soms lukt dat domweg niet. Ben je daarvoor helemaal niet in de stemming. Als je verkering uit is, als het onzeker is of je je werk kan houden, als het in je huwelijk niet zo loopt, als je zou willen, als je een grote teleurstelling moet verwerken, dan te moeten zingen: nu moet gij allen vrolijk zijn. Misschien overdrijf ik. Maar alleen om duidelijk te maken dat het feest van Pasen heel wisselende gevoelens kan oproepen. Zoals ook een doopdienst van jonge kinderen ouders zonder kinderen ongewild herinnert aan hun verdriet, zo kan ook het paasfeest door z'n vreugde en jubel een mens nog eens extra met de neus op zijn of haar verdriet drukken. "Nu moet gij allen vrolijk zijn" kan een mens er juist extra herinneren waarom hij dat niet wil of kan zijn.

In het evangelie van Johannes is dat Thomas, die van ons de naam heeft gekregen van ongelovig. Maar hij is niet minder gelovig of ongelovig dan Maria in de tuin. Hij was er alleen op het cruciale moment niet bij. Daarom het is eerlijker om hem de buitenstaander te noemen. Hij staat er buiten, omdat hij er niet bij was, toen Jezus aan de andere verscheen. Hij kan niet meedoen met de andere discipelen, hij kan hun vreugde niet delen, want hij mist die ervaring, die zij wel hebben en daarom versterkt de blijdschap en de opgetogenheid van de anderen alleen maar zijn eigen scepsis. De woorden: "wij hebben de Here gezien", herinnert hem er alleen maar aan wat hij, Thomas, gemist heeft. Daarom dat hij zegt: Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.' ² Maar in de vroegere vertaling staat het veel en veel krachtiger; nl. met een dubbele ontkenning: "Als ik in zijn handen niet zie het teken der nagels en mijn vinger niet steek in zijn zijde, zal ik geenszins geloven." ³ Zal ik echt niet geloven! vertaalt Pieter Ousoren. ⁴

¹ Lied 628; gezang 218 LvdK

²Joh. 20:25 De NBV wijkt hier duidelijk van de grondtekst af door de dubbele ontkenning van Thomas positief voorwaardelijk te beschrijven.

³ ouv mh. pisteu, swÅ

⁴ Naardense Bijbel

‘Wil ik het niet geloven’, vertaalde Luther⁵, ‘will not believe’⁶ staat er in de oude Engelse vertaling. Maar in de nieuwe Duitse versie, die ook de dubbele ontkenning handhaaft, staat: ‘kan ik het niet geloven’⁷.

Dat is duidelijke taal. Ik kan het niet geloven, zo lees je dat in veel Duitse meditatie terug.⁸ Het is dus niet zo, dat Thomas niet wil geloven, maar het volgens de Duitse vertaling, niet kan. Maakt wel verschil. Maar wat niet? Wat kan Thomas niet geloven? Zolang Thomas niet de hand op het bewijs heeft gelegd, kan hij **de andere elf** niet geloven. Kan hij niet geloven wat zij gezien hebben. Kan hij geen geloof hechten aan hun uitspraak: Wij hebben de Here gezien. Die zin, die uitspraak is de allereerste en alleroudste paasbericht. Dat is de strekking van het verhaal dat Maria aan de anderen komt vertellen. Niet dat het graf leeg is, maar dat ze Jezus heeft gezien. En precies hetzelfde vertellen nu de elf andere discipelen: Wij hebben de Here gezien. De reactie van Thomas is: ik kan pas geloven wanneer ik degene, waarvan jullie zeggen dat hij de Heer is, met eigen ogen en eigen handen als zodanig geïdentificeerd hebt. Want - Thomas wil nog wel geloven dat ze iets bijzonders hebben gezien; een geestverschijning, een fantoom, een spook of zoiets, maar beslissend voor hem is of hij die verschijning als Jezus kan identificeren. En let nou eens op de verschillen tussen de evangeliën: die identificatie van Jezus, die herkenning, dat hij het is, die aan mensen verschijnt, loopt steeds langs andere lijnen.

Maria in de hof herkent Jezus aan de manier waarop hij haar naam noemt. De Emmaüsgangers herkennen Jezus aan de manier, waarop hij het brood neemt, de zegen uitspreekt, het breekt en het hen toereikt. Aan Saulus, onderweg naar Damascus, maakt Jezus zich bekend door zijn naam te noemen. Maar tot Thomas zegt de opgestane Jezus: “leg je hand op mijn wonden en je zult weten wie ik ben.”

De wonden van Christus zijn het bewijs van zijn identiteit; die wonden vertellen ons wie hij is. Hij was ze niet kwijtgeraakt. Ze gingen met hem mee in het graf in en ze kwamen er met hem weer uit - zichtbaar, tastbaar, voelbaar. De opstanding nam ze niet weg. Hij die de banden van de dood verbrak, hield zijn wonden. Zoals bij een boom nooit de

⁵ Lutherbibel 1543: will ich's nicht glauben

⁶ KJV 1769 / 1611: I will never believe.

⁷ Lutherbibel 1984: kann ich's nicht glauben.

⁸ Zo bijvoorbeeld in: Frank Jehle : bei offenen Kirchenfenstern; Claudia Welz: Vertrauen und Versuchung

inkervingen in zijn bast verdwijnen, maar met hem meegroeien, zo zijn ook bij Jezus de wonden niet verdwenen.

Wat wil dat zeggen? Dit: Jezus wordt niet herkend aan de kleur van zijn ogen, of van zijn haar, niet aan zijn blik, zijn lach, niet aan de manier van bewegen, maar alleen en enkel aan de sporen van zijn lijden. Deze, die in hun midden staat, is getekend door het lijden, dat hij heeft moeten doorstaan. Het hele levensverhaal van deze, die in hun midden staat, staat in zijn handen gegrift. Maar tegelijk is deze, die in hun midden staat, het levende bewijs dat het laatste woord niet is aan het lijden, niet aan de dood; het laatste woord is niet aan hen, die hem het zwijgen wilden opleggen, die hem door de hel deden gaan. Deze, die in hun midden staat, is het levende bewijs, dat hij er niet in gebleven is, maar er door heen is gekomen.

Hij is zijn wonden te boven gekomen, hij is uit het graf opgestaan. Maar alleen hij? Of hebben wij er ook deel aan? Zijn ook wij erin betrokken? Iemand schreef eens: "geloven in Christus' verrijzenis uit het graf houdt eigenlijk dat we zijn verrijzenis aanvaardden als een teken van onze eigen verrijzenis uit het graf. Als hij er niet onder door is gegaan, dan mogen ook wij geloven dat we er door heen komen. Als hij er niet in gebleven is, dan komt ook voor ons eenmaal de dag dat we kunnen en mogen opstaan. Als hij tot nieuw leven gewekt is, dan komt ook voor ons eenmaal het moment waarop we nieuw leven in ons zullen voelen stromen. Als hij de eerstgeborene is, zullen wij ook eenmaal als herboren zijn.

Maar is dat wel zo? Is dat echt wel mogelijk? Als ik er goed over nadenk, dan lijkt me dat de kern van Thomas' twijfel: hij kan zich niet voorstellen dat een mens met zulke dodelijke verwondingen nog zou kunnen leven; hij kan niet geloven, dat iemand, die zo heeft geleden, die zo gekweld is; iemand, die zoveel te verstouwen heeft gekregen, überhaupt kan opstaan, een nieuw begin kan maken. Komt er voor iemand, die diep in het verdriet is gedompeld ooit een dag, waarop hij/zij weer zal genieten van het leven? Juist als een mens diep in de put zit, dan heeft hij moeite om daarin te geloven. Dan lukt het niet om je voor te stellen dat de zon voor je weer zal schijnen; dan lijkt het alsof er maar een kleur nog kan bestaan: zwart, paint it black: black as night. Thomas is iemand, die dan heel, heel herkenbaar voor ons wordt; een mens, die niet kan geloven, dat je er door heen komt; dat je de teleurstelling te boven komt.

Maar juist daarom moeten de verhalen verteld worden en doorverteld van mensen, die door de diepten zijn gegaan en er toch door heen zijn gekomen. Israël, dat door de Schelfzee trok, Jona, die in tot op de bodem van de zee gezonken was, komt weer boven water, krijgt weer vaste grond onder de voeten. En het verhaal van Pasen: Jezus, die door Gods kracht is opgewekt.

Ja, ik weet, het is veraf, het is lang geleden en de verhalen kunnen niet zonder hedendaagse equivalenten. Verhalen over mensen, die nu opstaan. En als die ontbreken, krijgt abt Ton Baeten gelijk, als hij schrijft: *“soms denk ik, dat het geloof in Jezus’ opstanding geleidelijk aan verdwijnt, omdat er zo weinig christenen zijn, die zichtbaar vanuit zijn opstandingskracht leven. Soms denk ik, dat de opstanding van Jezus niet meer dan een dogma is, een stelling waarin geloofd wordt, maar waarnaar niet geleefd wordt.”*

Maar schreef een vader, wiens zoon verongelukt was bij het bergbeklimmen:

“Ik zal vechten om de realiteit van Christus’ opstanding en de ondergang van de dood in mijn leven in praktijk te brengen. In mijn leven zal de dood van mijn zoon niet het laatste woord hebben. Want als onze sympathie met de wonden van de wereld niet dieper wordt door onze eigen smart, als de liefde voor hen, die ons omringen niet groeien gaat, als onze dankbaarheid voor wat goed is niet opvlamt, als ons inzicht zich niet verdiept, als onze toegewijde inzet voor wat belangrijk is niet nog groter wordt, als ons hunkeren naar een nieuwe dag niet nog intenser wordt, als de hoop verflauwt en het geloof zwakker wordt, als er van de ervaring niets goeds komt, dan heeft de dood gewonnen. Dan geldt: dood wees trots.

Maar juist daarom zal ik vechten om de opstanding in mijn leven in praktijk te brengen.

Maar als ik opsta, draag ik nog steeds de wonden van de dood van mijn zoon. Mijn opstanding doet ze niet verdwijnen. Ze tekenen me. Als u wilt weten wie ik ben, moet u uw hand erop leggen.”⁹Amen.

⁹ Nicholas Wolterstorff, Klaaglied om een zoon, Baarn 1990